

Izricanje prijevremenosti prijedložnim izrazima

Grbeša, Iva

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:505315>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-26**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku
Filozofski fakultet

Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti i mađarskog jezika i
književnosti

Iva Grbeša

Izricanje prijevremenosti prijedložnim izrazima

Završni rad

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2019.

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Odsjek za hrvatski jezik i književnost

Preddiplomski studij hrvatskog jezika i književnosti i mađarskog jezika i
književnosti

Iva Grbeša

Izricanje prijevremenosti prijedložnim izrazima

Završni rad

Područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

Mentorica: doc. dr. sc. Maja Glušac

Osijek, 2019.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravila te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku 4. 9. 2019.

Iva Grbeša, 0111124938

Iva Grbeša, 0111124938

SAŽETAK

U radu će biti riječ o izricanju prijevremenosti prijedložnim izrazima. Opis će se temeljiti na pregledu nekoliko hrvatskih gramatika, jezičnih savjetnika i znanstvenih radova. Najprije će se definirati prijedlozi i njihova uloga, objasniti će se podjela vremenskih podznačenja prijedloga, a zatim će se opisati mogućnosti uporabe prijedloga *prije*, *uoči*, *pred*, *ispred* i *pod* u značenju prijevremenosti. Naprije će se opisati postanak tih prijedloga, obilježja koja su im svojstvena te razlike u odnosu na druge prijedloge i preporuke o poželjnosti njihove uporabe. Navedeni tvrdnje o prijedlozima bit će potkrijepljene primjerima sa stranice *Hrvatskoga mrežnog korpusa (hrWac)*.

Ključne riječi: prijedlozi, vremenski prijedlozi, vremenska podznačenja, prijevremenost

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. OPIS PRIJEDLOGA U HRVATSKOJ JEZIKOSLOVNOJ LITERATURI	7
2.1. Definicije i podjele prijedloga	7
2.2. Prijedlozi u jezičnim savjetnicima	9
2.3. Značenje prijedloga	10
3. VREMENSKI PRIJEDLOZI	12
3.1. Podjela prijedloga prema vremenskim podznačenjima	12
4. IZRICANJE PRIJEVREMNOSTI PRIJEDLOŽNIM IZRAZIMA	16
4.1. <i>Prije</i> + <i>G</i>	16
4.2. <i>Uoči</i> + <i>G</i>	18
4.3. <i>Pred</i> + <i>A/I</i>	19
4.4. <i>Ispred</i> + <i>G</i>	20
4.5. <i>Pod</i> + <i>A</i>	21
5. ZAKLJUČAK	22
6. LITERATURA	24

1. UVOD

Hrvatski jezik svrstavamo u flektivne jezike u kojima se odnosi među riječima u rečenici iskazuju padežnim nastavcima, no i prijedlozi kao riječi koje određuju odnose među imenskim riječima u hrvatskom jeziku imaju nepredvidivu sintaktičku važnost (Dulčić, 1997: 366). Značenje prijedloga u hrvatskom se jeziku veže sa značenjem padeža uz koji dolazi, no prijedlozi imaju i vlastito značenje po kojem se međusobno razlikuju.

U radu će se najprije objasniti kako se prijedlozi opisuju u hrvatskim gramatikama: u *Gramatici hrvatskoga jezika* J. Silića i I. Pranjkovića (2007.), *Gramatici hrvatskoga jezika* S. Težaka i S. Babića (2000.), *Hrvatskoj gramatici* E. Barić i suradnika (2005.) te u *Praktičnoj hrvatskoj gramatici* D. Raguža (1997.).

Osim gramatika, usporedit će se i opis prijedloga u *Hrvatskom jezičnom savjetniku* (Barić i dr., 1999.), kao i u pojedinim znanstvenim radovima. U jezičnim se savjetnicama pri opisu prijedloga uglavnom ukazuje na one prijedloge kod kojih se najčešće javljaju pogriješke u uporabi. Središnji je dio rada donosi pregled prijedloga s vremenskim značenjem. Iako vremenski prijedlozi imaju brojna vremenska podznačenja, cilj je ovoga rada detaljnije istražiti i opisati prijedložne izraze kojima se izriče prijevremenost: *prije* + G, *uoči* + G, *pred* + A/I, *ispred* + G te *pod* + A.

Rad ima šest poglavlja. Nakon *Uvoda* slijedi poglavlje *Opis prijedloga u hrvatskoj jezikoslovnoj literaturi* u kojem se definiraju prijedlozi, donosi se podjela prijedloga prema hrvatskim gramatikama, jezičnom savjetniku te stručnim i znanstvenim radovima. Podjela će prijedloga biti prikaza prema različitim kriterijima. U poglavlju *Vremenski prijedlozi* navest će se podjela prijedloga prema vremenskim podznačenjima prema *Gramatici hrvatskoga jezika* J. Silića i I. Pranjkovića, *Drugoj hrvatskoj skladnji* Ive Pranjkovića te prema doktorskom radu Maje Glušac *Izricanje vremena u osječkim novinama prve polovice 20. stoljeća (od 1902. do 1945.)* i knjizi *Vrijeme u jeziku i jezik u vremenu* (2019.). U posljednjem poglavlju *Izricanje prijevremenosti prijedložnim izrazima* prijedlozi će biti svaki pojedinačno opisani prema navedenoj literaturi i potkrijepljeni primjerima preuzetima s *Hrvatskog mrežnoga korpusa hrWac*.

U posljednjem će poglavlju biti izneseni zaključci i zapažanja u vezi s temom rada.

2. OPIS PRIJEDLOGA U HRVATSKOJ JEZIKOSLOVNOJ LITERATURI

Prijedlozi se u hrvatskim gramatikama opisuju kao nepromjenjiva vrsta riječi koja služi kao „dopuna padežnom sustavu (sustavu padežnih oblika) za obilježavanje različitih odnosa među riječima unutar rečenice“ (Raguž, 1997: 116). U poglavlju će biti definirani prijedlozi prema gramatici J. Silića i I. Pranjkovića, prema gramatici S. Težaka i S. Babića, gramatici D. Raguža, gramatici E. Barić i suradnika te prema *Hrvatskom jezičnom savjetniku*. Naglasak će biti na podjeli prijedloga i opisivanju značenja prijedloga.

2.1. Definicije i podjele prijedloga

U *Gramatici hrvatskog jezika* S. Težaka i S. Babića prijedlozi su definirani kao „nepromjenjive vrste riječi koje služe da bi se pokazali odnosi među bićima, stvarima i pojavama“ (Težak, Babić, 1992: 137). Najčešće se odnose na imenice i imenične zamjenice, ali se mogu odnositi i na ostale nepromjenjive vrste riječi – pridjeve, brojeve, pridjevne zamjenice i drugo. J. Silić i I. Pranjković u *Gramatici hrvatskoga jezika* prijedloge opisuju u poglavlju sintakse te ih nazivaju još i prepozicijama, a definiraju ih kao „suznačne nepromjenjive vrste riječi kojima se upućuje na odnose među predmetima i događajima“ te tako naglašavaju njihovu sintaktičku ulogu (Silić, Pranjković, 2007: 242). Kad se kaže da su to suznačne riječi, to „podrazumijeva da su značenja tih riječi uopćena, relacijska, tj. njima se uspostavljaju odnosi među riječima“ (Silić, Pranjković, 2007: 243).

U *Hrvatskoj gramatici* prijedlozi su određeni kao „riječi koje izriču različite odnose onog što znače imenice ili na što upućuju zamjenice.“ (Barić i sur., 2005: 277) Navedeni primjer opisuje upravo taj odnos: *Planinarski dom je pod vrhom* (odnos dom : vrh). Dalje u gramatici navode kako „prijedlog i riječ uz koju stoj čine skup koji može u rečenici imati različite uloge, tj. može izbliže označavati imenicu, imeničku zamjenicu, pridjev, glagol“ (Barić i sur., 2005: 277). Prijedlozi se zovu tako jer se predlažu, tj. dodaju se ispred riječi s kojom iskazuju odnos. No postoje i prijedlozi koji se mogu nalaziti i iza riječi na koju se odnose, a J. Silić i I. Pranjković nazivaju ih poslijelozima (Silić, Pranjković, 2007: 244). To su prijedlozi *radi, unatoč, usprkos* i *uprkos*. Tako su navedeni primjeri: *Sve bi učinili zdravlja radi* ili *Radio je svima usprkos*.

U *Hrvatskoj gramatici* E. Barić i suradnika opisuju se oblici prijedloga koji završavaju na suglasnik te na kraju mogu dobiti *a* radi lakšeg izgovora pred riječima koje započinju istim ili

sličnim suglasnikom ili skupom koji ima takav suglasnik (Barić i sur., 2005: 280). Tako prijedlozi *kroz, niz, s, uz*, a rjeđe *bez*, mogu imati taj glas pred riječima koje počinju sa *z, s, ž, š*, npr. *kroz zrak* ili *kroza zrak, niz stranu* ili *niza stranu*. Prijedlogu se *k* dodaje glas *a* kada se nađe pred riječima koje počinju sa *k* ili *g*, npr. *ka kolibi, ka gredici*, ali je običnije da se u tim prilikama *k* izgubi. Prijedlozi *kroz, niz, uz, nad, pred, pod, s* imaju *a* ispred kratkih, nenaglašenih oblika osobnih zamjenica *me, te, se*, ispred akuzativa *nj i nju* i ispred instrumentala *mnom*.

J. Silić i I. Pranjković u svojoj gramatici (2007.) prijedloge dijele na neproizvedene prijedloge koji su podrijetlom nemotivirani (*na, od, po, zbog*) i na proizvedene, podrijetlom motivirane. Za njih kažu da mogu biti imenički oblici, često oblici instrumentala (npr. *krajem, putem, silom*), glagolski prilozi (npr. *zahvaljujući, isključivši, izuzevši*) te prijedložni-padežni izrazi (npr. *na osnovi, pod konac, s obzirom na, u skladu s* itd.). Dalje se prijedlozi s obzirom na njihova značenja dijele na dimenzionalne i nedimenzionalne: „Dimenzionalni svojim značenjem upućuju na mjerljivost, na jednu od dimenzija (prostor ili vrijeme), a nedimenzionalni imaju logički kompleksnija značenja (načina, uzroka, posljedice, uvjeta, dopuštanja i sl.)“ (Silić, Pranjković, 2007: 245). U ovom će radu naglasak biti na vremenskome značenju prijevremenosti (anteriornosti) koje podrazumijeva vrijeme događaja koje prethodi vremenu označenomu kao vremenski lokalizator (*poslije tjedan dana, pred žetvu, uoči Nove godine*) (2007: 247). Kada je riječ o vremenskom značenju prijedloga, stavlja se u odnos događaj i vremenski lokalizator. Detaljni opis vremenskih prijedloga bit će u poglavlju *Vremenski prijedlozi*.

E. Barić i suradnici u svojoj gramatici prijedloge po sastavu dijele na prave (primarne) i neprave (sekundarne). Pod primarnim prijedlozima podrazumijevaju one koji služe samo kao prijedlozi i čije značenje nije izvedivo ni iz koje druge riječi. To su: *bez, do, iz, k, kod, kroz, među, na, nad, nakon, niz, o, od, oko, osim, po, pod, prama, pred, pri, preko, proti, protiv, radi, s, spram, suprot, unatoč, u, uz, za, zbog*. Sekundarni su prijedlozi oni čije se značenje može povezati sa značenjem i osnovom druge riječi. Sekundarni se prijedlozi dijele na izvedene i složene. Izvedeni prijedlozi nastaju okamenjivanjem nekog oblika imenice. Tako primjerice mogu nastati od akuzativa imenice: *čelo, dno, duž, kraj, mjesto, put, sred, vrh*, te od instrumentala: *pomoću, posredstvom, povodom, putem, silom* i dr. Oni se najčešće koriste u administrativnom stilu. Također, u izvedene se prijedloge mogu ubrajati i one riječi koje se koriste kao prilozi (uz glagole) i kao prijedlozi (uz imenice). To su: *blizu, mimo, niže, prije, pored, poslije, širom, usprkos, uprkos, više*. Složeni prijedlozi nastaju iz veze dvaju prijedloga

ili prijedloga i imenica. To su: *dovrh, ispod, ispred, iza, nadomak, nakraj, nasuprot, poput, poviše, uoči, usred* itd. (Barić i sur., 2005:278).

M. Glušac i V. Rišner u svome radu *O uporabi i značenju sekundarnih prijedloga nastalih gramatikalizacijom imenica* (2016.) navode podjelu sekundarnih prijedloga prema broju članova te ih prema tome dijele na jednočlane i višečlane prijedloge. Jednočlani prijedlozi nastaju poprijedloženjem određenoga oblika promjenjive riječi i prefiksalsnom tvorbom. „Poprijedloženje pretpostavlja gubljenje kategorijalnih obilježja promjenjivih vrsta riječi i preuzimanje prijedložne uloge izricanja odnosa. Pritom se najčešće gramatikaliziraju imenice, a od padeža koji postupno gube predmetnost i okamenjuju se najčešći je instrumental.“ (Glušac, Rišner, 2016: 411). Uz poprijedloženje, jednočlani prijedlozi mogu nastati prefiksalsnom tvorbom u kojoj sudjeluju prijedlog i imenica, no mogu nastati i od dvaju prijedloga te prijedloga i priloga. U drugoj su skupini sekundarnih prijedloga višečlani prijedlozi koji su „sastavljeni od nekoliko riječi koje se upotrebljavaju kao ustaljeni izrazi u prijedložnoj ulozi“ (Glušac, Rišner, 2016: 411).

2.2. Prijedlozi u jezičnim savjetnicima

Mnogi govornici hrvatskoga jezika (ne)svjesno griješe u svakodnevnom govoru služeći se izrazima koji su prema normama hrvatskoga standardnog jezika nepravilni. Zbog sve učestalije njihove upotrebe mnogi od tih izraza uvukli su se u jezik gdje se redovno upotrebljavaju i smatraju ispravima. Isto je tako i s prijedlozima. Hrvatski jezični savjetnici, između ostalog, opisuju i savjetuju njihovu pravilnu uporabu u svakodnevnom govoru.

U *Hrvatskom jezičnom savjetniku* prijedlozi su definirani kao „relacijske riječi s visokim stupnjem gramatikaliziranosti, označuju konkretne i apstraktne odnose u jeziku (Barić i dr., 1999: 179). S obzirom na njihova značenja, kao i u gramatici J. Silića i I. Pranjkovića, i u *Hrvatskom jezičnom savjetniku* prijedlozi se dijele na dimenzionalne i nedimenzionalne: „Ta podjela pretpostavlja odnos mjerljivosti i nemjerljivosti, tj. konkretnih (prostornih i vremenskih) značenja te apstraktnih značenja koja se odnose na logičke (nemjerljive) odnose kao što su uzrok, posljedica, izlučnost, ovisnost o komu/čemu itd.“ (Barić i sur., 1999: 179). Kada je riječ o višečlanim sekundarnim prijedlozima – prijedložnim izrazima koji su sveza punoznačnih riječi i prijedloga, *Hrvatski jezični savjetnik* te prijedloge ne smatra pravim prijedlozima, pozivajući se na „razbijanje“ strukture tih izraza umetanjem drugih riječi, npr. pod utjecajem / Pod njegovim jakim utjecajem stvari su poprimile sasvim druge razmjere (Barić

i sur., 1999: 196). Jedino se u gramatici J. Silića i I. Pranjkovića sekundarni višočlani prijedlozi navode, i neproizvedeni i i proizvedeni, tako da ih navode uz odgovarajući padež.

2.3. Značenje prijedloga

U hrvatskim su gramatikama prijedlozi opisani kao riječi bez leksičkog značenja, sadrže samo gramatičko, sintaktičko značenje: „Prijedlozi znače različite odnose onoga što znači imenica, a imenica, opet, ima različite padeže koji iskazuju različite odnose onoga što ona znači prema radnji o kojoj se u rečenici govori“ (Barić i dr. 2005: 278). Imenica se, kada ima uza se prijedlog, veže s njim u onom padežu koji značenjem odgovara njegovu značenju. Ta se veza prijedloga i imenice zove prijedložni izraz. Postoje prijedlozi koji svojim značenjem mogu obuhvaćati više padežnih značenja pa se tako mogu slagati s dva ili tri padeža (samo neki pravi prijedlozi), dok se neki prijedlozi slažu uvijek s istim padežom. Prijedlozi *u* i *za* mogu stajati uz najviše padeža od ostalih – tri padeža. Tako prijedlog *u* može stajati uz genitiv, akuzativ i lokativ, a prijedlog *za* uz genitiv, akuzativ i instrumental.

Prijedlozi jedino ne dolaze uz nominativ i vokativ jer ti padeži ne znače odnose. Najmanje prijedloga dolazi uz dativ, dok uz genitiv dolazi najviše, oko tri četvrtine prijedloga. Razlog je taj što je njegovo značenje najšire, pa iz tog razloga ima mogućnost da se njegovo značenje i precizira. A prijedlozi upravo za to i služe (Silić, Pranjković, 2007:203). Lokativ je karakterističan po tome što se uopće ne koristi bez prijedloga. (Silić, Pranjković, 2007: 244).

M. Glušac (2019.) u svome radu uz gramatičko ističe i leksičko značenje, koje prema definicijama iz gramatika prijedlozi nemaju, nego je ono „na neki način saliveno s njihovim gramatičkim značenjem“ (Pranjković, 2002:12). Oba su značenja prijedloga neizostavna iz njihove strukture. Dalje, M. Glušac značenje prijedloga dijeli na opće i pojedinačno. Pod općim značenjem prijedloga podrazumijeva odnos, dok se pojedinačno značenje razumije iz konteksta. Kako bi se utvrdilo pravo značenje, potrebno ga je staviti u odnos s općim značenjem padeža koji dolazi uz određeni prijedlog, pojedinačnim značenjem prijedloga te značenjem određenice i odrednice. Postoje neki prijedlozi za čije utvrđivanje leksičkog značenja nije potrebna padežna riječ koju uvode – *prije*, *poslije*, *nakon*, *uoči* i *potkraj* imaju vremensko značenje (Glušac, 2019: 49).

U nastavku rada rastumačit će se vremenska podznačenja prijedloga u odnosu na lokalističku padežnu teoriju. Navest će se prijedlozi kojima se ona mogu iskazati te ukratko objasniti vremenska podznačenja.

3. VREMENSKI PRIJEDLOZI

Kao što je navedeno, prijedlozi se s obzirom na značenja dijele na dimenzionalne i nedimenzionalne. Vremenska i prostorna značenja pripisujemo uz dimenzionalne prijedloge – imaju konkretno značenje i obilježava ih mjerljivost. Prostorna su značenja prijedloga primarna i najčešća: „Polazeći od lokalističke teorije padeža, osnovno je značenja prijedloga prostorno, iz kojega se zatim razvilo vremensko značenje.“ (Glušac, 2012: 58). Vremenska značenja prijedloga opisuju odnos između događaja (D) i vremenskog lokalizatora (VL), „tj. jezična jedinica s vremenskim značenjem uz pomoć koje se precizira vrijeme događanja“ (Silić, Pranjković, 2007: 247). Iako se u teoriji navodi prijenos značenja s prostornog na vremensko, ono se odnosi samo na primarne, prave prijedloge, no obujam tih prijedloga bio je ograničen za izricanje vremenskih odnosa te je sve rezultiralo pojavom novih, sekundarnih prijedloga s osnovnim vremenskim značenjem.

Dalje će se u poglavlju predstaviti vremenska podznačenja koja su prikazana u *Gramatici hrvatskoga jezika* (Silić, Pranjković, 2007), u *Drugoj hrvatskoj skladnji* (Pranjković, 2001) te u doktorskome radu Maje Glušac *Izricanje vremena u osječkim novinama prve polovice 20 stoljeća (od 1902. do 1945.)*. Ukratko će biti objašnjeno svako podznačenje te prijedložni izrazi kojima se pojedino podznačenje može izreći.

3.1. Podjela prijedloga prema vremenskim podznačenjima

J. Silić i I. Pranjković u svojoj gramatici navode podjelu vremenskih značenja prijedloga. Isto navodi i I. Pranjković u svojoj *Drugoj hrvatskoj skladnji*. Kod njih je opisano šesnaest različitih podznačenja. Uz navedenih šesnaest podznačenja, M. Glušac u doktorskome radu *Izricanje vremena u osječkim novinama prve polovice 20. stoljeća (od 1902. do 1945.)*, uz izraze koji mogu izricati dva i više značenja unatoč njihovoj normativnoj (ne)prihvatljivosti, dodaje još četiri podznačenja. J. Silić i I. Pranjković opisuju odnos između događaja (D) i vremenskog lokalizatora (VL) kako bi se točno definiralo vrijeme događanja. Vremenska su podznačenja prema tome sljedeća:

1. Istodobnost (simultanost, istovremenost) – vrijeme događanja odgovara vremenu koje označuje vremenski lokalizator. Izrazi kojima se izriče su *za vrijeme/u vrijeme, za vrijeme + G / u vrijeme + G* (*Posjetili smo ih za vrijeme blagdana, Došli smo u vrijeme žetve*) (Pranjković, 2001: 14). M. Glušac u svome radu podznačenja proširuje izrazima *u doba + G, za doba + G,*

pod + I, uz + A, prilikom + G, prigodom + G, kod + G, pri + L, s + I i za + I (Glušac, 2012: 263).

2. Prijevremenost (anteriornost) – vrijeme događanja prethodi vremenu označenome vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *prije + G, pred + A/I, uoči + G* (*Nalazimo se / pred blagdanima, uoči Nove godine*) (Pranjковиć, 2001: 14). M. Glušac (2012: 263) dodaje još izraze *ispred + G i pod + A*.

3. Poslijevremenost (susljednost, posteriornost) – vrijeme je događaja smješteno iza vremena označenog vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *poslije + G, nakon + G, iza + G i po + L* (*nakon večere / iza Nove Godine*) (Pranjковиć, 2001: 14). M. Glušac (2012: 263) tim izrazima pridodaje i izraze *na + A i za + I*.

4. Krozvremenost (protemporalnost) – to je vrsta istovremenosti koje je istaknuto „značenje protežnosti (protjecanja vremena)“ (Silić, Pranjковиć, 2007: 247), tj. događaj se odvija istodobno s vremenskim tijekom označenim vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *kroz + A, preko + G, tijekom + G, tokom + G, u toku + G, u tijeku + G* (*kroz cijelu godinu / preko cijele godine*) (Pranjковиć, 2001:15). M. Glušac (2012: 263) dodaje izraze *tečajem + G, od + G do +G, duž + G* i akuzativne izraze s prijedlogom *preko* i odrednicama *dan i noć*.

5. Ablativna temporalnost (abtemporalnost) – označava vrijeme događanja od vremena označenog vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *od + G i iz + G* (*Nije se javio od Božića*) (Pranjковиć, 2001: 15). M. Glušac (2012: 264) dodaje izraze *od + G do + G, iz + G, u + A te s + G*.

6. Izmeđuvremenost (intertemporalnost) – vrijeme događanja je unutar dva vremenska lokalizatora. Izriče se izrazom *između + G* (*između petka i subote*) (Pranjковиć, 2001: 15). M. Glušac (2012: 264) tomu dodaje *među + I/A i od + G do + G*.

7. Unutarvremenost (intratemporalnost) – vrijeme događanja nalazi se unutar vremenskog roka određenog vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *u + A, za + A, u roku od + G* (*obaviti što u tri dana*) (Pranjковиć, 2001: 15). M. Glušac (2012: 264) proširuje izrazima *u + L, u vrijeme + G, u doba + G, u razdoblju od + G, u vremenu od + G, u trajanju od + G*.

8. Okovremenost (cirkumtemporalnost) – vrijeme događanja je približno u vremenu označenome vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *oko + G / A, okolo + G, o + L*, a M.

Glušac (2012) dodaje izraze *pri + L*, *ob + A* te *blizu + G*. Pranjković u *Skladnji* izdvaja tip cirkumtemporalnosti koju naziva „prigodna temporalnost“, a izriče se izrazima *o + L*, *pri + L*, *prilikom + L* i *prigodom + L*. (*Kupi mi poklon o Božiću*) (Pranjković, 2001: 15). M. Glušac (2012: 264) ovome podznačenju dodaje izraze *na + A*, *za + A*, *kod + G*, *oko + G* te *blizu + G*.

9. Usporedna temporalnost (poredbena, ekvativna) – događaj može trajati duže ili kraće od vremena označenog vremenskim lokalizatorom ili je neki predmet ili biće starije od količine vremena označenog vremenskim lokalizatorom. Izrazi kojima se izriče su *preko + G*, *preko + A*, *iznad + G*, *iznad + A*, *više od + G*, *više od + A*, *ispod + A*, *ispod + G*, *manje od + A* i *manje od + G* (*On ima preko / iznad / više od pedeset godina*, *Na putu će biti ispod / manje od tjedan dana*) (Pranjković, 2001: 15).

10. „Prostorna temporalnost“ – uz vremensko je prisutno i značenje prostornosti. Izriče se izrazima *na + A*, *na + L*, *u + L*, *po + L* (*na sam Božić*, *na imendan*), *za + I* (u frazeologiziranim strukturama kao što je primjerice *dan za danom*). M. Glušac (2012: 264) dodaje izraze *ob + A* i *duž + G*.

11. Direktivno-granična temporalnost (direktivna) – dijeli se na:

a) opću direktivnost (usmjerenost) – vrijeme se događanja se odvija približavanjem i usmjeravanjem vremenu označenome vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *k + D* i *prema + D* (*Zaspao je tek k jutru*, *Prema kraju godine postajalo je sve hladnije*) (Pranjković, 2001: 16).

b) direktivno-graničnu temporalnost – vrijeme događanja odvija se do granice koju čini vremenski lokalizator. Izriče se izrazima *do + G* (*do večeri*, *do prije dvije godine*) (Pranjković, 2001: 16). M. Glušac (2012: 264) još dodaje izraz *od + G* *do + G*.

12. Sredvremenost (centrumtemporalnost) – događaj se odvija u središnjem dijelu vremenskoga odsječka označenog vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *sred + G*, *posred + G*, *usred + G* i *sredinom + G* (*usred ljeta*, *sredinom stoljeća*) (Pranjković, 2001: 16). M. Glušac (2012: 264) dodaje izraze *polovicom + G*, *polovinom + G*, *o polovini + G*, *u polovini + G*, *u sredini + G* te *o sredini + G*.

13. Ekstremalna temporalnost – događaj se odvija na početku ili na kraju vremenskoga odsječka označenog vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *početkom + G*, *krajem + G*, *koncem*

+ *G*, *svršetkom* + *G*, *na početku* + *G*, *u početku* + *G*, *na kraju* + *G*, *na koncu* + *G*, *na svršetku* + *G*, *pod* + *A* (*početkom siječnja*, *na kraju*, *krajem godine*, *koncem*, *pod konac života*) (Pranjkočić, 2001: 16). M. Glušac (2012: 265) dodaje izraze *s* + *G*, *pod konac* + *G*, *pod kraj* + *G*, *pri kraju* + *G*, *pri svršetku* + *G*, *pri početku* + *G* i *potkraj* + *G*.

14. Socijativna temporalnost – događaj se odvija zajedno s vremenom označenim vremenskim lokalizatorom. Izriče se izrazima *s* + *I* (*s vremenom*, *s početkom zime*) (Pranjkočić, 2001: 17). M. Glušac (2012: 265) ovome izrazu dodaje i izraz *s* + *G*.

15. Umjestovremenost (altertemporalnost) – događaj pretpostavlja dva vremenska lokalizatora, a ne povezuje se s predviđenim, nego s drugim, rezervnim. Izriče se izrazima *mjesto* + *G*, *umjesto* + *G* i *namjesto* + *G* (*Umjesto dana dočekala ga je noć*, *Umjesto u subotu došao je u nedjelju*) (Pranjkočić, 2001: 17).

16. „Kauzalna temporalnost (uzročna)“ – vrsta vremenskog značenja povezana s uzrokom, osobito uzrok povoda. Izriče se izrazima *povodom* + *G* i *u povodu* + *G* (*otvorena je izložba povodom / u povodu Dana državnosti*) (Pranjkočić, 2001: 17). M. Glušac (2012: 265) dodaje izraz *uz* + *A*.

Uz šesnaest navedenih vremenskih podznačenja, M. Glušac (2012: 265) u svome radu ovim podznačenjima pridodaje još četiri:

1. Izuzimajuća (*ekskluzivna*) temporalnost – prepletanje dvaju značenja, izuzimanja i vremena. Izriče se izrazima s prijedlogom *osim*.

2. Prekovremenost (*transtemporalnost*) – označuje se vrijeme u značenju svake druge odrednice. Izriče se izrazima *preko* + *G* i *prez* + *A*.

3. Povremenost – ponavljanje radnje u okvirima dviju odrednica. Izriče se parnoprijedložnim izrazima *od* + *G* *do* + *G*, *od* + *G* *na* + *A*, *iz* + *G* *u* + *A*, *s* + *G* *na* + *A* i *s* + *G* *u* + *A*.

4. Izvanvremenost – vrijeme događanja smješta se izvan vremenskog odsječka označenog odrednicom. Izriče se izrazom *izvan* + *G*.

U nastavku će biti riječ o vremenskom podznačenju prijevremenosti. Opisat će se prijedložni izrazi *prije* + *G*, *u oči* + *G*, *pred* + *A/I*, *ispred* + *G* i *pod* + *A*. Primjeri kojima će prikazati uporaba tih izraza bit će preuzeti s *Hrvatskog mrežnoga korpusa hrWac*.

4. IZRICANJE PRIJEVREMNOSTI PRIJEDLOŽNIM IZRAZIMA

Kao što je u radu opisano, vremensko podznačenje prijevremenosti odnosi se na vrijeme događanja koje prethodi vremenu označenome vremenskim lokalizatorom te se može izricati genitivnim izrazima s prijedlozima *prije* i *uoči*, akuzativnim i instrumentalnim izrazima s prijedlogom *pred*. M. Glušac ovim izrazima dodaje još prijedložne izraze *ispred* + *G* i *pod* + *A*. Pri opisu prijedložnih izraza razlikuju se određenica i odrednica te izravno i neizravno izricanje vremena: „Vremenski se izrazi opisuju u odnosu na izbor određenice (glavne, nadređene, upravne sastavnice sintagme) i odrednice (zavisne, podređene, upravljane sastavnice sintagme) te se u vezi s time razlikuje izravno i neizravno izricanje vremena: izravno se vrijeme označuje izrazima u kojima su odrednice vremenskog značenja, a pri neizravnom izricanju vremena odrednicama su najčešće glagolske imenice, a zatim i imenice koje označuju kakav događaj, pojavu, bolest, stanje i slično.“ (Glušac, 2019: 17).

Primjer izravnog izricanja vremena bio bi *Kad je prije jutra jače udarilo, nije se čuo ni glas* (hrWac), a primjer neizravnog *Neposredno uoči donošenja državnog proračuna za 2011. ruši se još jedan od hrvatskih nedavnih uzora...* (hrWac).

4.1. *Prije* + *G*

Prema *Hrvatskom jezičnom savjetniku* i gramatici J. Silića i I. Pranjkovića, prijedlog *prije* nastao je poprijedloženjem vremenskoga priloga *prije*. Izrazima se *prije* + *G* iskazuje prijevremenost, odnosno vrijeme događaja koje prethodi vremenskome lokalizatoru. Valja istaknuti *Praktičnu hrvatsku gramatiku* D. Raguža u kojoj se još iznosi prostorno-vremensko značenje za izraze *prije* + *G* uz osobne zamjenice: *On je prije mene, On dolazi poslije vas* (Raguž, 1997:132). M. Glušac propituje normativnost prostornog značenja prijedložnog izraza *prije* + *G* uzimajući u obzir postavke lokalistički utemeljenih teorija: „obrnuti smjer proširivanja značenja, od manje konkretnoga (vremenskoga) prema osnovnome prostornome značenju nije uobičajen“ (Glušac, 2012:79). Dakle, u prostornom je značenju prijedlog *prije* poželjno zamijeniti prijedlogom *ispred*.

Izrazima se *prije* + *G* vrijeme može izricati izravno i neizravno:

Puni ste ideja o novim poslovima, no nemojte ništa počinjati niti očekivati velika poboljšanja prije listopada. (hrWac), *Žalbeno vijeće je zaključilo da je dokazni postupak tužiteljstva završen prije vremena, odnosno prije nego što su saslušana dva svjedoka koja*

su odbila dati iskaz. (hrWac), Posjetivši izložbu slikara Milana Konjovića prije nekoliko godina, zaključio je da je upravo to slikarstvo onakvo kakvo bi on mogao raditi. (hrWac), Desetak minuta prije dolaska broda na mjesto zarona započinju polagane pripreme. (hrWac)

J. Silić i I. Pranjković (2007: 210) u svojoj gramatici navode kako se *prije + G* može upotrebljavati u značenju usporednosti, navodeći primjer *Stigao je prije ostalih, On je u tome prije svih u razredu.*

M. Glušac ističe važnost sveze prijedloga *prije* i imenice *podne*:

Učenici Srednje strukovne škole Braće Radića iz Đakova, bili su u srijedu prije podne u posjetu Centru Amadea s Dnevnom boravkom za starije i osamljene osobe. (hrWac)

Prema pravilima hrvatskih pravopisa, poželjno je ovu svezu pisati sastavljeno, kao i prilozima *dopodne, popodne, poslijepodne*, no pretražujući mrežne korpuse, potvrđuje se učestalost sveze *prije podne*.

Izrazi s prijedlogom *prije + G* mogu označiti vremensku mjeru koja se odnosi na vrijeme u prošlosti u odnosu na vrijeme u kojem se govori:

Prije nekog vremena razgovarao sam s našim generalom Glasnovićem i ostao sam zadivljen njegovim razmišljanjem. (hrWac)

Uz odrednice koje su jedinice vremenske mjere obavezan je atribut, ali ne i uz imenice kojima se imenuju dani u tjednu i mjeseci u godini:

Stanovnici su s kopna i prije te godine češće navaljivali na Krk i oštećivali zidine. (hrWac)

Vremenska se mjera može odrediti i izrazima s brojevima kao atributima:

Ljudi, doduše, danas žive duže nego prije sto godina, no ne mora uvijek značiti i da žive kvalitetnije. (hrWac)

Kao odrednica ulogu može imati i zamjenica *sve*:

Prije svega potrebno je da dobro poznaje granu djelatnosti i načine rada u djelatnosti. (hrWac)

4.2. Uoči + G

Prijevremenost se može izreći i prijedložnim izrazom *uoči + G*, no za razliku od prijedloga *prije*, radi se o posebnom tipu prijevremenosti, koji je svojstven aoristu: „Aoristom u apsolutnoj porabi označuje se prošla radnja koja neposredno prethodi govornom činu“ (Silić, Pranjković, 2007: 192, 210). Kao i prijedlog *prije*, prijedlog *uoči* je tvorbeni, nepravi prijedlog jer je nastao srastanjem prijedloga *u* i imenice *oči*. Sveza *u oči* ne mora imati prijedložnu ulogu, nego može biti akuzativni prijedložni izraz, koji najčešće dolazi kao dopuna ili dodatak glagolima *gledati*, *lagati*, *govoriti* i sličnima (Glušac, 2019:79). Prijedložna se sveza *uoči + G* odnosi na vrijeme koje neposredno prethodi vremenu označenom odrednicom. Budući da je riječ o izricanju vremena koje neposredno prethodi označenom vremenu, s ovim izrazima nisu poželjne imenice vremenske mjere (*uoči minute/sata/jutra/tjedna/godine*). U strukturama s prijedlogom *prije*, neposrednost se naglašava prilozima kao što su *netom*, *neposredno*, *malo prije sastanka* (Glušac, 2019: 78).

Imenice koje označavaju dane kojima se nešto obilježava ili slavi najčešće traže uz sebe prijedlog *uoči*:

Dana 16. travnja 2011. godine, uoči Cvjetnice i na sam rođendan pape... (hrWac), Uoči svetkovine Duhova, u večernjim satima održano je duhovno bdijenje... (hrWac), Plavi svijet se uoči suradnje pokazao jako uspješnim u promoviranju svijesti o zaštiti okoliša u Lošinjsko-Creskog područja... (hrWac), Događaj se organizira uoči otvaranja posljednjeg ciklusa natječaja u srpnju 2012., ... (hrWac), Nastavljamo naše pripreme, radimo sve što treba uoči utakmice protiv Hrvatske i nadamo se najboljem. (hrWac)

Glagolske su imenice česte prilikom neizravnog izricanja vremena izrazom *uoči + A* i onima koje označuju događaj:

Za uređenje navedenih ploča i svjetionika uoči turističke sezone 2012. potrebno je 3 dana i malo dobre volje. (hrWac), U tijeku molitvene bakljade 11. listopada na Trgu svetog Petra, Papa Benedikt je rekao da ga to podsjeća na bakljadu, koja je bila organizirana uoči otvorenja Koncila prije pedeset godina... (hrWac)

Genitivnim izrazima s prijedlogom *uoči* nisu se bavili jezikoslovci 19. stoljeća niti na početku 20. stoljeća. M. Glušac navodi kako prijedlog *uoči* dolazi uz riječi koje mogu značiti dan ili kakvu radnju, događaj te opisuje što se događa dan prije onoga što riječi znače, primjerice

Pečenica se ne traži uoči Božića (Glušac, 2019:7 9). M. Glušac u tekstu dodaje kako Divković u svome radu napominje istoznačnost prijedloga *uoči* i *naoči*, no taj se prijedlog ne navodi kao vremenski ni u kojoj gramatici.

4.3. *Pred + A/I*

Prijedložni izrazi *pred + A/I* označuju prijevremenost, a razlika se u ovim dvama prijedložnim izrazima javlja prilikom izricanja izravnog, odnosno neizravnog vremena. *Hrvatski jezični savjetnik* navodi vremensko značenje prijedloga *pred*, no ne preporučuje uporabu tog prijedloga pri označivanju vremenske mjere, pa savjetuje kako bi poželjno bilo izraz *pred godinu dana* zamijeniti izrazom *prije godinu dana* (Barić i sur., 1999: 190). D. Raguž o ovom prijedlogu u akuzativnom izrazu kaže da „znači trenutak prije samoga *dogadaja* (*pred rat, pred početak sjednice, pred jedan sat*)“ (Raguž, 1997: 146). Akuzativnim se izrazima s prijedlogom *pred* vrijeme može izreći izravno i neizravno:

Tradicionalno pred Uskrs, trg sv. Mihaela u Sračincu dobiva i poseban ukras- veliku pisanicu. (hrWac) ...a vatra je pred jutro zaprijetila i prvim kućama u Trogiru. (hrWac) Puno se ugovora potpisivalo pred izbore, tako da sad imamo situaciju da prava iz ugovora prelaze mogućnosti države. (hrWac)

Isto se tako uz prijedlog *pred* mogu nalaziti imenice koje označavaju dijelove vremenskih odsječaka (*početak, kraj*), koje se pobliže određuju nesročnim atributima:

Košarkaši Osječkog Sokola u subotu i nedjelju odradili su zadnji turnir pred početak A-1 košarkaške lige. (hrWac) Osim glumačkih svoje su talente i sposobnosti djeca pokazala i u različitim finalnim natjecanjima pred kraj godine. (hrWac)

Za razliku od akuzativnih izraza s prijedlogom *pred*, kojima se prijevremenost može izreći izravno i neizravno, instrumentalnim se izrazima s prijedlogom *pred* prijevremenost izriče samo neizravno. Ne opisuju sve hrvatske gramatike vremensko značenje prijedloga *pred* s instrumentalom, kao što je slučaj u gramatici D. Raguža. Kako M. Glušac i V. Rišner navode u svome članku *Vremenski instrumental*, ova uporaba prijedloga *pred* s instrumentalom za izricanje prijevremenosti učestalija je u starijem razdoblju hrvatskoga jezika:

Još pred ratom moglo se naći takovo stablo u seljačkim odjelima, te penjač ljujajući se na vrhu požmirkuje, dok se navikne na visinu (I. G Kovačić, Odabrane pripovijetke) (Glušac, Rišner, 2013: 248)

Pretraživanjem *Hrvatskog mrežnoga korpusa hrWac* mogu se pronaći instrumentalni izrazi s prijedlogom *pred*. Najveći broj primjera duhovnoga su značenja, ali zaključno je manji broj primjera u odnosu na akuzativne izraze s prijedlogom *pred*:

Duhovna zvanja znak su pouzdane nade koja nam pomaže da se nosimo izazovima straha i zabrinutosti pred budućnosti. (hrWac) *Listopad započinje slikom mjesečine koja se provlači pred zorom.* (hrWac) *To su postaje koje mora pronaći svaki narod i svaki pojedinac pred događajem Božje objave.* (hrWac)

Promatrajući akuzativne i instrumentalne izraza s prijedlogom *pred*, zapaža se učestalija uporaba akuzativnih izraza s prijedlogom *pred* nego instrumentalnih jer se akuzativnim izrazima može izreći veći broj „sintagmatskih mogućnosti“ (Glušac, Rišner, 2013: 248), dok se instrumentalnim izrazima prijevremenost može izreći samo neizravno. Isti je slučaj ako se usporedi prijedložni izraz *pred + A* s prijedložnim izrazom *prije + G*. Tek se u suvremenome hrvatskome jeziku pojačano upotrebljavaju genitivni izrazi, dok su se u ranije koristili akuzativni izrazi s prijedlogom *pred*, a prijedlog *prije* služio je ponajprije kao prilog.

4.4. *Ispred + G*

Kako se navodi u *Hrvatskom jezičnom savjetniku* (Barić i sur., 1999: 181), prijedlog *ispred* označava prostorne odnose te ga nije poželjno upotrebljavati u vremenskome značenju. Jednako tako se vremensko značenje za prijedlog *ispred* ne navodi ni u ostalim hrvatskim gramatikama, a Silić i Pranjković u svojoj gramatici navode kako se „u hrvatskome standardnome jeziku gotovo uopće ne upotrebljava u vremenskome značenju (vrlo su rijetki i posve obilježeni primjeri tipa *Umakli su ispred zore*)“ (Silić, Pranjković, 2007: 208). M. Glušac (2012: 100) navodi u svome radu kako su izrazi s prijedlogom *ispred* vremenskoga značenja bili dijelom jezične norme zagrebačke filološke škole, kao i jezika hrvatskih vukovaca pa se tako i primjeri za ove prijedložne izraze mogu pronaći i u rječniku Broz-Ivekovića, Akademijinu rječniku i rječniku dviju Matica.

Poželjno je primjere s izrazima *ispred* + *G* vremenskoga značenja zamijeniti ostalim izrazima sa značenjem prijevremenosti (*prije, uoči, pred*). Tako bi značenje u primjerima *izpred Božića* i *pred Božić* bilo jednako. (Glušac, 2012: 100)

4.5. *Pod* + *A*

Prijedlog *pod* ima prostorno značenje kao osnovno: „Prijedlog *pod* s akuzativom znači mjesto kao cilj koji je na nižoj razini, visini“ (Raguž, 1997:145). U *Hrvatskom jezičnom savjetniku* navodi se kako ovaj prijedlog može imati vremensko značenje, navodeći primjer *pod noć*, što bi značilo „malo prije nego što padne noć“ (Barić i sur., 1999: 188). J. Silić i I. Pranjković kažu kako prijedlog *pod* može označavati i vrijeme s imenicama kojima se imenuju krajnji dijelovi odsječaka (*Pod noć se sve smirilo, Pod starost je naglo počeo zaboravljati*) (Silić, Pranjković, 2007: 228).

Isto tako i M. Glušac (2012: 169) u svome radu navodi odrednice koje označavaju krajnje dijelove vremenskih odsječaka te od naziva godišnjih doba odrednice mogu biti jedino *jesen* i *zima*:

Naučen svaku večer izlaziti u društvo, šetati se i gibati, pod jesen odlaziti u Trogir, razgovarati, raspravljati, šaliti se... (hrWac) Pod zimu god. 1437. Murat povede vojsku u Erdelj... (hrWac)

5. ZAKLJUČAK

Ovim se radom uočavaju dvojbe u hrvatskome jeziku kada je riječ o pravilnoj uporabi određenih prijedloga u hrvatskome jeziku. Različita su mišljenja o prijedlozima u gramatikama, različito se dijele prema značenju i postanku: primarni i sekundarni, neproizvedeni i proizvedeni, netvorbeni i tvorbeni. Sekundarni su prijedlozi oni čije se značenje može povezati sa značenjem i osnovom druge riječi. Sekundarni se prijedlozi dijele na izvedene i složene. Izvedeni prijedlozi nastaju okamenjivanjem nekog oblika imenice. M. Glušac i V. Rišner (2016: 411) donose podjelu sekundarnih prijedloga prema broju članova te ih dijele na jednočlane i višečlane prijedloge. Gramatike se slažu oko značenja prijedloga, a to je da je ono uopćeno, odnosno njima se uspostavlja odnos među riječima u rečenici. No, u radovima je pojedinih autora značenje podijeljeno još i na opće i individualno čije se značenje razumije iz konteksta. Kada je riječ o podjeli vremenskih prijedloga na šesnaest različitih podznačenja, može se potvrditi važnost prijedloga i njihova upotreba kako bi se mogao prikazati što veći broj odnosa u jeziku.

Kada je riječ o izricanju prijevremenosti prijedlozima *prije*, *uoči*, *pred*, *ispred* i *pod*, mogu se primijetiti različita mišljenja o njihovoj upotrebi te davanje važnosti jednim prijedlozima ispred drugih. Vezano za prijedlog *prije*, moglo se zaključiti kako je najučestaliji vremenski prijedlog. To pokazuje i stranica *Hrvatskog mrežnog korpusa hrWac* gdje se nalazi najveći broj izraza s prijedlogom *prije* u izricanju prijevremenosti. Gramatike se također slažu u mišljenjima oko ovog prijedloga, te ga u odnosu na prijedlog *uoči* ne ograničavaju jer se prijedlog *uoči* koristi izrazito za označavanje neposrednosti. Njegova je uporaba u svakodnevnome govoru prisutna, no kako M. Glušac (2012: 80) navodi, u gramatikama 19. i 20. stoljeća ovaj prijedlog nije opisan, dok ga danas jezikoslovci u većoj mjeri nego ranije smatraju prijedlogom za izricanje vremena. Prijedlozi *ispred* i *pred* nešto su manje učestali u svakodnevnome govoru u odnosu na opisani prijedlog *prije*, ponajprije što kao vremenski prijedlozi nisu opisani u svoj promatranoj literaturi, a u samome će se govoru rijetko čuti uporaba u značenju prijevremenosti. Prednost se može dati prijedlogu *pred*, koji je učestaliji i može se izreći akuzativom i instrumentalom te se prema pretraživanju *Hrvatskog mrežnog korpusa (hrWac)* uočava njegova česta upotreba.

Posljednji prijedlog koji je opisan u radu jest prijedlog *pod* koji prema gramatikama nije definiran kao vremenski prijedlog. Prijedlog *pod* u radu Maje Glušac ima vremensko značenje.

Važno je reći kako je njegovo osnovno prostorno značenje, a u kontekstu prijevremenosti se koristilo ponajprije u ustaljenim svezama *pod stare dane* / *pod kraj*.

Promatrajući prijedloge, njihova značenja i učestalost njihove uporabe sukladno normativnim savjetima, zaključuje se da zamjenjivost pojedinih prijedloga drugima može biti potpuna, kao što je slučaj s prijedlozima *ispred* i *pred*. Mišljenja hrvatskih jezikoslovaca nisu jednoglasna kada je riječ o proučavanim prijedlozima i to uzrokuje kolebanja u njihovu korištenju – u svakodnevnome govoru i jeziku medija koji je neizbježno prisutan oko nas, a u kojemu su isto tako vidljive pogreške kada je riječ o hrvatskome standardnome jeziku.

Bez obzira kolike su rasprave vodili hrvatski jezikoslovci u povijesti o mnogim jezikoslovnim pitanjima i upozoravali na nepravilno korištenje jezikom te iznosili savjete o njegovu pravilnom korištenju, pa tako i savjetovali pravilno korištenje prijedloga u govoru, još uvijek postoje odstupanja od norme te hrvatski jezikoslovci i danas moraju rješavati jezične probleme.

6. LITERATURA

1. Barić, Eugenija, Hudeček, Lana, Koharović, Nebojša, Lončarić, Mijo, Lukenda, Marko, Mamić, Mile, Mihaljević, Milica, Šarić, Ljiljana, Švačko, Vanja, Vukojević, Luka, Zečević, Vesna, Žagar, Mateo, 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Pergamena, Školske novine, Zagreb
2. Barić, Eugenija, Lončarić, Mijo, Malić, Dragica, Pavešić, Slavko, Peti, Mirko, Zečević, Vesna, Znika, Marija, 2005. *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb
3. Dulčić, Mihovil (ur.), 1997. *Govorimo hrvatski*, Naklada Naprijed, Hrvatski radio, Zagreb
4. Glušac, Maja, 2012. *Izricanje vremena u osječkim novinama prve polovice 20. stoljeća (1902.-1945.)*, Filozofski fakultet Osijek, doktorski rad
5. Glušac, Maja, Rišner, Vlasta, 2016. *O uporabi i značenju sekundarnih prijedloga nastalih gramatikalizacijom imenica*, Rasprave, Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje 42/2, str. 409-442
6. Glušac, Maja, 2019. *Vrijeme u jeziku i jezik u vremenu*, Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
7. Glušac, Maja, Rišner, Vlasta, 2013. *Vremenski instrumental*, Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Vol. 39. No.1, str 23-252
8. Pranjković, Ivo, 2001. *Druga hrvatska skladnja*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb
9. Raguž, Dragutin, 1997. *Praktična hrvatska gramatika*, Medicinska naklada, Zagreb
10. Silić, Josip, Pranjković, Ivo, 2007. *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb
11. Težak, Stjepko, Babić, Stjepan, 2000. *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb